

## POSTANOWIENIE

Dnia 5 kwietnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Dziergawka

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.,  
po rozpoznaniu w Izbie Karnej, w dniu 5 kwietnia 2024 r.,  
w sprawie A. C.  
o zasądzenie odszkodowania i zadośćuczynienia  
kasacji wniesionej przez pełnomocnika wnioskodawcy  
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie  
z dnia 18 października 2023 r., sygn. akt II AKa 237/23,  
utrzymującego w mocy wyrok Sądu Okręgowego w Lublinie  
z dnia 9 września 2022 r., sygn. akt IV Ko 335/22,

**p o s t a n o w i ł:**

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną,**
- 2. zwolnić wnioskodawcę od ponoszenia kosztów sądowych postępowania kasacyjnego, obciążając nimi Skarb Państwa.**
- 3. zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz pełnomocnika z urzędu adw. Ł. L. , Kancelaria Adwokacka w L., kwotę 738 zł (siedemset trzydzieści osiem złotych), w tym 23% VAT, za sporządzenie i wniesienie kasacji.**

[J.J.]

## UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Lublinie wyrokiem z dnia 9 września 2022 r., sygn. akt IV Ko 335/22, oddalił wniosek A. C. o zadośćuczynienie i odszkodowanie za niesłuszne tymczasowe aresztowanie stosowane w okresie od 8 października 2021 r. do 19 października 2021 r., w toku postępowania karnego prowadzonego przez Sąd Rejonowy w Ciechanowie o sygn. akt II K 684/20.

Pełnomocnik wnioskodawcy złożył apelację, w której zarzucił obrazę przepisów postępowania, która mogła mieć wpływ na treść orzeczenia a mianowicie:

1. art. 552 § 4 k.p.k. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że w realiach niniejszej sprawy zastosowanie wobec A. C. izolacyjnego środka zapobiegawczego było słuszne i umocowane w przepisach regulujących tok postępowania karnego, w sytuacji, gdy doszło do obrazy zasad stosowania tego środka zapobiegawczego przez Sąd Rejonowy w Ciechanowie i obraza ta miała charakter rażący;

2. art. 259 § 3 i 4 k.p.k. w zw. z art. 117 § 2 k.p.k. poprzez uznanie, że wnioskodawca A. C. uporczywie nie stawiał się na wezwania i unikał udziału w czynnościach procesowych zaplanowanych z jego udziałem, podczas gdy zachowanie A. C. nie nosiło znamiona uporczywości, a przedkładane przez niego zaświadczenia lekarskie usprawiedliwiały należycie jego niestawiennictwo na terminach rozpraw oraz badaniu psychiatrycznym;

3. art. 258 § 1 pkt 1 k.p.k. polegającą na pozbawionym oparcia w ustaleniach faktycznych przyjęciu, iż w przedmiotowej sprawie zachodzi uzasadniona obawa ukrycia się oskarżonego i tym samym bezprawnego utrudniania postępowania karnego, podczas gdy okoliczności faktyczne nie zawierają podstaw do takiego twierdzenia;

4. art. 257 § 1 k.p.k. poprzez uznanie, że zastosowany wobec A. C. środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania był konieczny dla przeprowadzenia badań psychiatrycznych i brak wyjaśnienia, dlaczego nie uznano za wystarczające zastosowanie innego środka zapobiegawczego o charakterze nieizolacyjnym.

W konkluzji wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy A. C. kwoty 20.000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę związaną z niewątpliwie niesłusznym

tymczasowym aresztowaniem zastosowanym w dniach od dnia 8 października 2021 r. godz. 17.10 do dnia 19 października 2021 r. godz. 15.45 w sprawie karnej prowadzonej przed Sądem Rejonowym w Ciechanowie o sygn. akt II K 684/20, z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty; ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny w Lublinie, wyrokiem z dnia 9 września 2023 r., sygn. akt II AKa 237/23, utrzymał w mocy zaskarżony wyrok.

Kasację od tego wyroku wywiódł pełnomocnik wnioskodawcy zarzucając rażącą obrazę przepisów postępowania:

a) art. 552 § 4 k.p.k. poprzez błędne powielenie argumentacji sądu II instancji przy rozpoznawaniu odpowiedniego zarzutu apelacji i błędne powielenie błędnego uznania sądu I instancji, że w realiach niniejszej sprawy zastosowanie wobec A. C. izolacyjnego środka zapobiegawczego było słuszne i umocowane w przepisach regulujących tok postępowania karnego, w sytuacji gdy w rzeczywistości doszło do rażącej obrazę zasad stosowania tego środka zapobiegawczego przez Sąd Rejonowy w Ciechanowie;

b) art. 259 § 3 i 4 k.p.k. w zw. z art. 117 § 2 k.p.k. poprzez błędne powielenie argumentacji sądu II instancji przy rozpoznawaniu odpowiedniego zarzutu apelacji i błędne powielenie błędnego uznania Sądu I instancji, że wnioskodawca A. C. uporczywie nie stawiał się na wezwania i unikał udziału w czynnościach procesowych zaplanowanych z jego udziałem, podczas gdy ocena sądu II instancji (tak jak i sądu I instancji) winna ograniczyć się do okoliczności związanych z zastosowaniem tymczasowego aresztowania, a nie całego procesu, a zachowanie A. C. nie nosiło znamion uporczywości - JEDEN RAZ NIE STAWIŁ SIĘ NA BADANIE PSYCHIATRYCZNE - a składane przezeń zaświadczenia lekarskie usprawiedliwiały należycie jego niestawiennictwo na terminach rozpraw oraz badaniu psychiatrycznym (stan prawny związany z pandemią);

c) art. 258 § 1 pkt 1 k.p.k. poprzez błędne powielenie argumentacji sądu II instancji przy rozpoznawaniu odpowiedniego zarzutu apelacji i błędne powielenie błędnego uznania sądu I instancji, że w stosunku do wnioskodawcy A. C. zachodzi uzasadniona obawa ukrycia się oskarżonego i tym samym bezprawnego

utrudniania postępowania karnego, podczas gdy okoliczności faktyczne sprawy nie dały nigdy podstaw do takich wnioskowań: wnioskodawca (tam: oskarżony) nigdy nie ukrywał się, usprawiedliwiał w zgodzie z ówczesnymi standardami procesowymi i sanitarnymi swoje nieobecności (w kontekście sprawy niniejszej: nieobecność na rozprawie i nieobecność na badaniu), zaś nieudoloność Policji w wykonaniu zleconej czynności zatrzymania i doprowadzenia nie usprawiedliwiła w żadnym stopniu wskazanych wyżej, błędnych wnioskowań sądu I instancji, błędnie powielonych przez sąd II instancji;

d) art. 257 § 1 k.p.k. poprzez błędne powielenie argumentacji sądu II instancji przy rozpoznawaniu odpowiedniego zarzutu apelacji i błędne powielenie błędnego uznania sądu I instancji, że w stosunku do wnioskodawcy A. C. środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania był konieczny dla przeprowadzenia badań psychiatrycznych, podczas kiedy jest więcej, niż oczywistym, że osoby, która w należyty sposób usprawiedliwiła swoją nieobecność nie jest usprawiedliwione stosowanie nawet doprowadzenia, a nie tylko środków zapobiegawczych, zaś in concreto prawidłowe wykonanie doprowadzenia - o ile Policja WYKONAŁABY polecenie Sądu, a wnioskodawca (ówcześnie oskarżony) nie legitymowałby się w czasie doprowadzenia zwolnieniem lekarskim, dałoby efekt procesowy wystarczający, podczas kiedy tymczasowe aresztowane było w tej sytuacji oczywiście bezzasadne i bezprawne, zaś wskazane w postanowieniu podstawy prawne, w zakresie wskazanych w nich podstaw faktycznych - oczywiście nieprawdziwe.

W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku sądu odwoławczego oraz poprzedzającego go wyroku sądu I instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji.

Prokurator w odpowiedzi na kasację wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

### **Sąd Najwyższy zważył, co następuje.**

Kasacja jest bezzasadna w stopniu oczywistym, co skutkowało jej oddaleniem, na posiedzeniu, w trybie przewidzianym w art. 535 § 3 k.p.k.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że zgodnie z treścią art. 523 § 1 k.p.k. kasacja może być wniesiona tylko z powodu uchybień wymienionych w art. 439 k.p.k. lub innego rażącego naruszenia prawa, jeżeli mogło ono mieć istotny wpływ na treść orzeczenia. Zatem możliwość wniesienia skutecznej kasacji jest istotnie ograniczona. Podzielając utrwalone w tym zakresie orzecznictwo Sądu Najwyższego, stwierdzić trzeba, że postępowanie kasacyjne nie jest z pewnością postępowaniem, które ponawiać ma zwykłą kontrolę odwoławczą. W toku zaś tego postępowania z założenia nie dokonuje się kontroli poprawności oceny poszczególnych dowodów, nie weryfikuje zasadności ustaleń faktycznych i nie bada współmierności orzeczonej kary (zob. postanowienie SN z dnia 15 marca 2023 r., IV KK 549/22; postanowienie SN z dnia 10 lipca 2019 r., II KK 210/19; postanowienie SN z dnia 21 września 2017 r., IV KK 276/17).

Przedmiotem kasacji jest wyrok sądu odwoławczego kończący postępowanie, stąd zarzuty w niej podnoszone powinny dotyczyć tego orzeczenia. Można wyjątkowo w kasacji wytykać uchybienia wyrokowi sądu I instancji, ale wtedy warunkiem skuteczności takich zarzutów jest wykazanie, że te uchybienia przeniknęły do wyroku sądu odwoławczego, będącego przedmiotem zaskarżenia kasacji. Uczynić to należy poprzez wskazanie tych przepisów, które sąd odwoławczy naruszył dopuszczając do owego „przeniesienia” tego uchybienia do swojego orzeczenia, jak i poprzez stosowną argumentację (zob. postanowienie SN z dnia 24 czerwca 2021 r., IV KK 217/21; postanowienie SN z dnia 30 marca 2017 r., V KK 35/17).

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego przeniknięcie uchybienia pierwszoinstancyjnego do postępowania odwoławczego aktualizować się może dopiero w sytuacji, gdy sąd odwoławczy przeprowadzi nienależytą kontrolę instalacyjną i zaakceptuje orzeczenie sądu pierwszej instancji, pomimo że dotknięte jest ono wadami, na które zwrócono uwagę w zwykłym środку odwoławczym (zob. postanowienie SN z dnia 30 sierpnia 2022 r., I KK 236/22; postanowienie SN z dnia 26 kwietnia 2023 r., II KK 56/23). W takim wypadku to na skarżącym ciąży obowiązek podniesienia i wykazania wadliwości procedowania przez sąd odwoławczy, w następstwie którego doszło do owego przeniknięcia uchybienia do orzeczenia drugoinstancyjnego, co mogłoby się wyrażać z

nierzetelnym rozpoznaniu zarzutów środka odwoławczego, oraz wykazania, że uchybienie to mogło mieć wpływ - i to istotny - na treść zaskarżonego orzeczenia (zob. postanowienie SN z dnia 14 kwietnia 2021 r., III KK 16/21).

Kasacja nie służy zatem do ponawiania kontroli instancyjnej już dokonanej przez sąd odwoławczy, stąd też postępowanie kasacyjne nie może być traktowane jako trzecia instancja (zob. postanowienie SN z dnia 9 stycznia 2019 r., IV KK 694/18; postanowienie SN z dnia 11 października 2022 r., V KK 332/22).

Ponadto zgodnie z treścią art. 536 k.p.k. Sąd Najwyższy rozpoznaje kasację w granicach zaskarżenia oraz podniesionych zarzutów. Wobec tego rozstrzygającą dla oceny zasadności przedmiotowej kasacji, jest kwestia właściwego sformułowania zarzutów kasacyjnych. Tymczasem w omawianej skardze kasacyjnej nie zarzucono sądowi odwoławczemu orzekającemu w przedmiotowej sprawie rażącej obrazę przepisów prawa procesowego określających reguły rzetelnej kontroli odwoławczej, ograniczając się w istocie do powielenia zarzutów stawianych wcześniej w apelacji, co do których rzeczowo odniósł się sąd II instancji w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, które zostało sporządzone zgodnie z regułami określonymi w art. 424 § 1 k.p.k. Słusznie zauważył prokurator w odpowiedzi na kasację, iż zarzuty kasacyjne skonstruowane przez pełnomocnika wnioskodawcy dotyczące błędnych ustaleń w zakresie słuszności i zgodności z prawem zastosowanego wobec wnioskodawcy środka zapobiegawczego, z istoty odnoszą się do sądu I instancji, bowiem Sąd Apelacyjny w Lublinie nie wydał bynajmniej orzeczenia reformatoryjnego co do omawianych okoliczności, w oparciu o odmienne ustalenia lub ocenę dowodów. Oczywistym jest także, że przepisy wskazane w nadzwyczajnym środku zaskarżenia nie były stosowane przez sąd odwoławczy. Wskazywany w pkt 1 kasacji - art. 552 § 4 k.p.k. stanowi podstawę odszkodowania i zadośćuczynienia za niesłuszne tymczasowe aresztowanie, natomiast pozostałe przepisy wskazane w kasacji, tj.:

- w punkcie 1 litera b - art. 259 § 3 i 4 k.p.k. w zw. z art. 117 § 2 k.p.k.,
- w punkcie 1 litera c - art. 258 § 1 pkt 1 k.p.k.
- w punkcie 1 litera d - art. 257 § 1 k.p.k.,

dotyczą oceny prawidłowości procedowania w przedmiocie tymczasowego aresztowania w postępowaniu karnym. W rezultacie, kasacja została zbudowana

na kwestionowaniu trafności poczynionych ustaleń faktycznych, co nie jest zabiegiem skutecznym na etapie postępowania kasacyjnego, bowiem prowadzi do obejścia przepisu art. 523 k.p.k. i przekształcenia kontroli kasacyjnej w apelacyjną. Taki sposób sformułowania zarzutu kasacyjnego nie mógł zostać uznany za prawidłowy.

Zatem już tylko z tego powodu, uwzględniając wskazane reguły orzekania kasacyjnego, należałoby poprzestać na stwierdzeniu, że wniesiona w tej sprawie kasacja jest bezzasadna w stopniu oczywistym, co musiało skutkować jej oddaleniem na posiedzeniu, w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

W rzeczywistości bowiem skarżący próbuje ponownie podważyć ocenę materiału dowodowego dokonaną przez sąd meriti, a zaaprobowaną w pełni przez sąd odwoławczy. Wobec powyższego, już tylko marginalnie odnotować należy, że Sąd Apelacyjny w Lublinie w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku podał okoliczności, którymi kierował się wydając orzeczenie, jak też wskazał, dlaczego zarzuty i wnioski apelacji uznał za niezasadne. Treść uzasadnienia pozwala na stwierdzenie, że kontrola instancyjna sądu II instancji została przeprowadzona prawidłowo. Zarzuty sformułowane w kasacji w rzeczywistości zmierzają do podważenia ustaleń faktycznych w kwestii oceny zachowania A. C. i działań podejmowanych przez niego w toku prowadzonego przeciwko niemu postępowania przygotowawczego i sądowego, które obydwa orzekające sądy uznały za wskazujące na unikanie odpowiedzialności karnej i skuteczne utrudnianie prowadzonego postępowania, co doprowadziło do zasadnego zastosowania najsurowszego ze środków zapobiegawczych w postaci tymczasowego aresztowania. Jak słusznie podkreślił sąd odwoławczy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku: *„Sąd stosował areszt jedynie w okresie niezbędnym do przeprowadzenia badania lekarskiego i kiedy A. C. został zatrzymany w dniu 8.10.2021 roku, to w dniu 18.10.2021 roku przeprowadzono badanie, a w dniu 19.10.2021 roku uchylono zastosowany środek. Zatem podjęta decyzja o tymczasowym aresztowaniu znalazła swoje proceduralne umocowanie i wbrew nieuzasadnionym twierdzeniom skarżącej, Sąd Rejonowy, podejmując tego rodzaju decyzję, nie obraził żadnych przepisów postępowania”*. Jest to bowiem sytuacja, gdy organ państwa (sąd), w sposób jedynie skuteczny, przez zastosowanie

tymczasowego aresztowania, realizował swój ustawowy obowiązek (art. 2 k.p.k.), a oskarżony (podejrzany) o popełnienie przestępstwa, będąc do tego zobowiązany ustawowo (art. 75 § 1 k.p.k.), nie stawiał się na wezwania sądu. Kolizja dwóch dóbr (skutecznego funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości i wolności oskarżonego) rozstrzygnięta została przez ustawodawcę właśnie w unormowaniu art. 259 § 4 k.p.k. Takie tymczasowe aresztowanie nie tylko nie jest niewątpliwie niesłuszne, czy niesłuszne, lecz uznać je trzeba po prostu za słuszne, jako zgodne z prawem (zob. uchwała SN z dnia 15 września 1999 r., I KZP 27/99).

Reasumując, zauważyć należy, że w istocie wniesiona kasacja sprowadza się do polemiki z ustaleniami faktycznymi sądu I instancji. Skarżący formułując w ten sposób kasację, będącą nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, środek ten potraktował jako kolejny instancyjny środek odwoławczy, co jest niedopuszczalne. Kasacja nie służy bowiem do ponawiania kontroli instancyjnej już dokonanej przez sąd odwoławczy, stąd też postępowanie kasacyjne nie może być traktowane jako trzecia instancja (zob. postanowienie SN z dnia 9 stycznia 2019 r., IV KK 694/18; postanowienie SN z dnia 11 października 2022 r., V KK 332/22).

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu. O kosztach sądowych postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. uznając, że istnieją podstawy do zwolnienia wnioskodawcy od uiszczenia tych kosztów.

Uwzględniając wniosek obrońcy z urzędu skazanego, na podstawie art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze (t.j. Dz. U. 2020, poz. 1651 ze zm.) w zw. z § 2 pkt 1, § 4 ust 3 i § 17 ust. 3 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (t.j. Dz. U. 2019, poz. 18) zasądzono na jego rzecz kwotę 738 złotych, w tym 23% VAT, za sporządzenie i wniesienie kasacji.

[J.J.]

[ms]

